

Josep Maria Espinàs Els forts només poden alliberar-se de l'angoixa amb un gest visible de feblesa • El nostre país és massa petit perquè es pugui reconèixer que un home és capaç de fer bé dues coses

PAISATGE I NATURA

Pedra seca, patrimoni desconegut

Les antigues construccions rurals es revaloritzen i fan el salt a la xarxa

gons el catedràtic, l'educació de les emocions té cada cop més presència als centres escolars catalans "per la mateixa convicció dels professors, que es formen en aquests aspectes de manera voluntària", però encara no supera el 5% de les escoles.

A la família, des de l'embaràs

Tot i que la primària sembla el moment idoni per desenvolupar aquestes competències, ja que –segons Punset– "la ciència calcula que entre els quatre i els deu anys és l'edat ideal per activar-les en els nens", l'informe subratlla la necessitat de "començar tan aviat com sigui possible"

Presència a les escoles Només el 5% dels centres inclouen la intel·ligència emocional en el currículum

a educar les emocions, "fins i tot durant l'embaràs".

L'estrès de la mare, per exemple, passa al fetus a través d'una hormona anomenada *cortisol* i condiciona el seu desenvolupament futur, apunta Bisquerra, director també del Màster en Educació Emocional de la UB. L'estudi posa en relleu el paper fonamental de la família en l'educació emocional dels nens, ja que "aprenen més del que veuen fer que del que els diuen que facin".

L'exemple de les figures paternes i els models que veuen als mitjans de comunicació contribuiran a configurar la seva capacitat d'empatia o de tolerància a la frustració, per exemple. "Hi ha molts programes de televisió d'audiències massives que no donen el millor exemple", diu Bisquerra. Per això, els experts recomanen l'estimulació de la intel·ligència emocional també en els adults. "És molt difícil educar la gent gran en la gestió emocional –diu Punset–. Ara els professors i els nens comencen a saber gestionar les seves emocions –afegeix–, però la resta d'adults no en sap res".

Emocions: mecanisme de supervivència

Les emocions són mecanismes de supervivència: reaccions automàtiques a estímuls externs o interns que activen el sistema nerviós autònom o vegetatiu, segons explica el doctor en medicina i neurociència Francisco Mora en l'informe FA-ROS. "El nen en el seu desenvolupament cerebral és com una esponja capaç d'absorbir qualsevol estimul del seu entorn i transformar-lo en física i química, en creació de noves branques de les neurones (dendrites) i en creació i nova configuració de les sinapsis (punts de comunicació de les neurones)", diu Mora. El coneixement del cervell ha generat mètodes d'aprenentatge per a cada edat, associats a la recompensa i no al càstig, que es comencen a conèixer com a *neuroeducació*.

ALBERT PUNSOLA

El país no seria el mateix sense les construccions de pedra seca rural: ponts, camins, murs, barraques i petites cabanes. En la seva modestia, aquestes realitzacions han configurat el paisatge, delimitant parcel·les i contenint terres, i han ofert refugi a pagesos, pastors i bestiar. "És un patrimoni poc conegut però que té molt valor material", assenyala Pere Sala, de l'Observatori del Paisatge. Certament, el declivi de l'agricultura ha fet invisibles moltes d'aquestes construccions a una població acostumada a passar sovint pel territori amb pressa i sense copsar-ne els detalls.

Visible a la xarxa

Una iniciativa 2.0 està canviant les coses i comença a donar relleu a aquesta riquesa, si més no a la xarxa. Es tracta de Wikipedra, un espai virtual desenvolupat per l'Observatori del Paisatge a partir d'una idea de l'Obra Social de Catalunya-Caixa. Wikipedra permet accedir, amb mapes, fotografies i fitxes, a les barraques i cabanes de pedra seca de Catalunya, gràcies a una aplicació interactiva. També possibilita la introducció de dades noves amb la ubicació i les característiques de construcció que encara no hagin estat recollides. Wikipedra ja fa uns mesos que està en funcionament i ja té prop de 5.000 entrades. Aquest instrument ha nascut d'una feina col·lectiva i silenciosa.

Durant dècades moltes persones han recorregut el país detectant construccions i fent-ne inventari pel seu compte. Així s'ha generat la gran quantitat de dades que ha servit per crear al portal. "La tasca la van iniciar, fa uns 40 anys, 10 o 12 persones mogudes per una dèria curiosa i un esperit autodidacta, però al final ha acabat sensibilitzant centenars d'aficionats", explica August Bernat, president de la Coordinadora d'Entitats de la Pedra Seca.

Bernat denuncia que l'administració no participa de l'estima creient que les construccions de pedra seca desperten. I encara va més lluny: "En lloc d'erigir-se en defensor d'aquest patrimoni, el poder públic sembla més aviat l'obstacle principal perquè pervisqui". Indica que la llei del patrimoni cultural català ofereix una protecció genèrica a aquestes construccions, però atorga el poder de decisió final als ajuntaments. "I als consistoris, amb al-

Exemples al País València i a les Balears

El Mediterrani és una de les zones del món on més s'ha utilitzat aquesta tècnica tradicional des de temps prehistòrics i, en aquest gran àmbit, el sud de Catalunya, el nord del País Valencià i les illes Balears apleguen alguns dels millors exemples.

L'expressió *pedra seca* no fa referència a la naturalesa de la pedra sinó a la manera com és emprada en la construcció. Es tracta d'encaixar peces de roca, tallades o no, sense cap material aglutinant, fins que s'aixeca una estructura.

Wikipedra
Virtualment es pot accedir a fitxes, fotos i mapes de les cabanes de pedra seca

Protecció
La línia de l'AVE i la construcció de carreteres han malmès barraques

guna excepció, els solen fer no-sa", subratlla. Fa uns anys els defensors d'aquest patrimoni van lliurar 10.000 signatures a la Generalitat per demanar-ne la protecció efectiva i van aconseguir que el Parlament aprovés per majoria absoluta una resolució per a la protecció de les barraques. "El resultat va ser estèril –afirma Bernat–, ja que les signatures no van servir per a res i la resolució parlamentària va acabar en pura retòrica, ja que atorgava un cop més tota la responsabilitat als ajuntaments".

Construccions enderrocades

En els últims anys s'ha enderrocat patrimoni de pedra seca en bon estat, "per la construcció de la línia de l'AVE al seu pas per les comarques de Tarragona", recorda. També hi ha casos en què un polígon industrial o una carretera han tingut el mateix resultat.

La cultura de la velocitat és enemiga d'aquestes humils realitzacions arquitectòniques que evocuen un temps amb un ritme de vida més pausat. "S'han fet a poc a poc i, per tant, introdueixen al paisatge el valor de la tranquil·litat, que, al final, s'acaba transmetent al visitant", indica Pere Sala.

En els últims anys està canviant l'apreciació de la bellesa del territori en l'imaginari col·lectiu. Això afavoreix aquestes singulars construccions i, de retruc, les zones on s'ubiquen. Segons Sala, "continua vigent l'atractiu de la Catalunya verda però moltes persones estan començant a valorar els paisatges més meridionals, que són aquells on hi ha més construcció de pedra seca".

UN ALTRE PAISATGE
La revalorització d'aquestes construccions també afavoreix les zones on es troben: els paisatges més meridionals. ARA